

Asia: VN/17928/2024

Hallituksen esitysluonnos perusopetuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Onko teillä lausuttavaa esityksen 29 pykälään koskien puhelimia ja muita mobiililaitteita?

KAVI katsoo, että kaiken kaikkiaan on hyvä, että opiskelurauhaa kouluissa pyritään lisäämään ja opetuksen ammattilaisten huolia ja toiveita kuullaan ja ne otetaan vakavasti. Myös tutkimuslähteistä on saatu jonkin verran viitteitä, että puhelimien epäasiallinen käyttö oppituntien aikana voi olla sekä oppimisryhmän että yksittäisen oppilaan kannalta ongelmallista. Koulut ovat toivoneet omia järjestyssääntöjä järeämpiä toimia haasteen selättämiseen.

Tätä asiaa ratkoessa olemme kuitenkin myös tilanteessa, jossa maailma ympärillämme jatkaa kiihtyvään tahtiin digitalisoitumista ja monien asioiden odotetaan hoituvan omalla mobiililaitteella. Vaikka tällä lailla pyritään turvaamaan turvallista ja rauhallista oppimisympäristöä, sen ei käytännön tasolla saa antaa lapsille ja nuorille kuvaa medialukutaidon tai digitaalisen osaamisen merkitysten vähenemisestä. Päinvastoin median ja digitaalisten välineiden asianmukainen ja turvallinen käyttö ovat osa medialukutaidon mediaympäristössä toimimisen ja digitaalisen hyvinvoinnin taitoja, joita tulisi perusopetuksessa käsitellä enemmän. Selvityksistä (mm. KAVI ja E2, 2024) käy ilmi myös se, että etenkin nuorille yksi tärkein älypuhelimien käyttötarkoitus on ystäviin ja läheisiin yhteyden pitäminen.

Koulujen tulee saada riittävä ohjeistus lain noudattamiselle ja seurauksille, jotka lain noudattamatta jättämisestä seuraa. Kouluilla on hyvin erilaisia lähtökohtia ja valmiuksia lakimuutokselle. Lapsia ja nuoria tulee kuulla lain valmistelussa sekä järjestyssääntöjä luotaessa opetuksen järjestäjän tai koulujen toimesta.

Tekstissä on mainittu, että omia laitteita saa käyttää opettajan luvalla oppimistarkoitukseen. Tämä on tärkeä kohta, mutta ei täysin ongelmaton. Osa oppilaista saattaa jättää puhelimen kotiin tai puhelimet ovat säilytyksessä kaukana luokkatilasta. Opetuksen järjestäjän tulisikin varata riittävästi toimivia ja opiskeluun soveltuvia laitteita oppilaiden käytettäväksi tunneilla. Tämä on myös tasa-

arvoasia. Digitaalisten laitteiden, ohjelmistojen ja alustojen käyttö on turvattava perusopetuksessa, sillä medialukutaito ja digitaalinen osaaminen ovat olennaisia taitoja jokaisen arjessa.

Teknologian nopea kehittyminen huomioon ottaen lakitekstissä on tärkeää huomioida riittävän väljä käsitteistö, kun puhutaan tässä laissa tarkoitetuista välineistä. Vahvistus sille, ovatko puhelin ja mobiililaitteet hyviä termejä olisi hyvä saada alaa seuraavilta ja kehittävilta tahoilta.

Onko teillä lausuttavaa esityksen 36 d pykälään koskien puhelimia ja muita mobiililaitteita?

-

Onko teillä muita huomioita puhelimia ja muita mobiililaitteita koskeviin ehdotuksiin?

Lakimuutos on tulossa voimaan hyvin nopealla aikataululla eikä ainakaan julkisuudesta saatujen tietojen mukaan Suomessa olisi järjestetty pilottihankkeita, joista olisi saatu kokemuksia, saati vertaisarvioitua tietoa lakimuutoksen vaikutuksista. Lasten ja nuorten ääntä valmistelussa on kuultu eri medioiden tekemien juttujen kautta. Nuoret ovat ottaneet kantaa etenkin puhelinten kieltoon välitunneilla, joka on ilmeisesti jäävä opetuksen järjestäjän tai yksittäisten koulujen ratkaistavaksi. Heidän huolensa kieltojen vaikutuksista tulee ottaa tosissaan ja huomioida käytäntöönpanossa.

Onko teillä lausuttavaa esityksen 41 a-d ja 42 d pykäliin koskien aluehallintovirastojen laillisuusvalvontaa?

-

Onko teillä muita huomioita aluehallintovirastojen laillisuusvalvontaa koskeviin ehdotuksiin?

-

Onko teillä lausuttavaa esityksen 2 pykälään koskien liikunnallisen elämäntavan lisäämistä esi- ja perusopetuksen tavoitteisiin?

-

Onko teillä muita huomioita liikunnallista elämäntapaa koskevaan ehdotukseen?

-

Onko teillä lausuttavaa perusopetuslain säädöshuoltoa koskeviin ehdotuksiin?

-

Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä

[KAVI_lausunnotiivistelmä_HE perusopetuslain muutoksesta.pdf](#)

Vanhatalo Riitta
Kansallinen audiovisuaalinen instituutti

Alajärvi Julia
Kansallinen audiovisuaalinen instituutti - Mediakasvatus- ja
kuvaohjelmayksikkö